

a Rippl-Rónai kiállítás megnyitására.

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy engem kértek fel a Rippl-Rónai emlékkiállításának megnyitására.

Udvözlöm a megjelent közönséget, a Tanácselnök kartársakat, akik annyi megértéssel karolják fel a képzőművészetet, mint az általános művelődés hathatós előmozdítóját és üdvözlöm a távolról érkezett vendégeket.

Meghatottsággal gondolok vissza arra az időre, amikor mint fiatal művésznövendék Párizsban Rónaival megismerkedvén, közelről kísérhettem figyelemmel az ő törekvéseit a modern művészetben való fejlődésében és megerősödésében.

Már négy éve élt akkor Rónai Párizsban Munkácsy égisze alatt és jószívi támogatása mellett. Munkácsy felismervén Rónai kiváló tehetségét azon rajzokból, tanulmányokból, amelyeket a müncheni Akadémián készített és neki bemutatott, felajánlotta, hogy mellette dolgozzék nagy műtermében, sőt rendszerint asztalánál is vendégül látta. Nagy kitüntetés volt ez a legynagyobb magyar festőzseni részéről, amit Rónai örömmel fogadott el. Figyelve nap-nap után, hogy Munkácsy miképp dolgozik, gyorsan elsajátította technikáját. Ezt látva Munkácsy, felkérte Rónait egyes nagyobb festményei lemásolására, amit szépen honorált. De Rónai saját, Munkácsy műtermében ^{és műtermében} készült képeit is, kitűnően tudta értékesíteni ebben a környezetben.

Idővel azonban rájött Rónai arra, hogy ha tovább folytatja ezen munkásságát, teljesen elsikkad saját egyénisége. Ettől szabadulni akart minden áron és elhatározta, hogy nem veszi tovább igénybe Munkácsy ~~szé-~~ vendégszereztetését. Nem járt többé hozzá, hanem bérelt egy kis műtermet a Párizst körülvevő fortificációk környékén és önállóan kezdett dolgozni. Lemondott erről a gondtalan életről, ami párizsi tartózkodása első éveiben olyan jólesett neki. Sok anyagi nélkülözés következett, bármennyire is igyekezett Lazarine, a francia nő, az őt megértő, hűséges élet-társa, ezt enyhíteni.

Nagyon sarkalták őt azon fiatal francia collegák, akik új szel-
lemben dolgoztak. Ez főleg abban kulminált, hogy nem akartak többé történelmi képeket festeni, mesterségesen kiesztelt témákat feldolgozni, hanem magát, az őket körülvevő életet, saját élményeiket, impresszióikat akarták megörökíteni. A francia irodalmat is akkor már teljesen áthatotta, főleg Zola hatása alatt, a naturalizmus és realizmus. Rónai ~~is~~
kéregette az ~~új~~ ~~szé-~~ ~~lemben~~ ~~dolgozó~~ ~~témák~~ ~~leggye~~ ~~szere~~ ~~stésének~~ ~~módját~~

Rónai kereste az ujszerű témák legcélszerűbb megfestésének módját. Rájött arr, hogy az átélt események, mély impressziók csak akkor keltenek hasonló benyomást a szemlélőben, ha képeit minél egyszerűebben primán, vagyis egyszeri festéssel oldja meg. Meggyőződésévé vált, hogy kétszer egymás után nem állhat festővászna elé ugyanazon lelki-szellemi dispositióval. Ki kell emelnie a dolgok, események karakterisztikus vonásait. Így készültek: "A kuglizók", "A körhinta", stb. Nem kell azt hinni, hogy ez az eljárási mód kisebb szellemi koncentrációt igényel, mint a pepecselő festési mód. Mikor ez irányban már jelentős eredményeket ért el, kiállította munkáit a hasonló szellemű festőkkel az ismert Durand Ruel galériájában, nagyon pártolta az új irányu művészetet. Ekkor már nagyon emlegette előttem, hogy öneki haza kellene mennie, a magyar közönséggel megismertetni az új ^{moderna} magyar pikturát. Nagyon vágyott haza és viszontlátni a hosszú távollét után, szüleit és testvéreit.

1894 nyarán tényleg hazatért; először egyedül, felesége nélkül. Nagyon mély volt az a benyomás, amit itthon, Kaposváron abban az Anna utcai kis fehérre meszelt családi házban ^{ami} kapott. Itt is sokszor felkerestem. Minden érdekelte Párizs után, ebben a vidéki kisvárosban történt. Nem győzött elég jegyzetet csinálni rajzban és festéssel. De készült egy jelentős műve is: Megfestette életnagyságban, ülve anyai nagyanyját, ami szerintem legremekőbb műve. Ez nemcsak egy öreg nő arcképe, hanem az öregségben való megnyugvás, kibékülés valóságos szimbóluma. Párizsban is teljes sikert aratott vele. Azután festette szüleit, akiket anyyira tisztelt és szeretett, arcukon kifejezve a gondokat, aggodásokat gyermekeik sorsa felett és azon érzésüket, hogy az élet sokkal több bánatot mint örömet jelent.

1900 után hazaköltözvén véglegesen, megvette a kis Főutcai kerti házat, amelyet az ő különleges izlése szerint benedezvén be, annak minden sarka képei motivumául szolgált. Bájos, intim enterieuket festett sokszor szerepeltetve rajtuk a Piacsek bácsit, Lajos fivérének apósát, egy nyugalmazott főerdészét a veszprémi püspöknek, aki készséges modelje volt, hiszen mindig ráért. Ekkor már itthon is elismerték, képeit vásárolták, élete derüebb, gondtalanabb lett, különösen mikor már a "Réma villát" is magáénak mondhatta. Innen a vidékre is kiszállt, a Balaton vidékére, hozzám is kijött minden nyáron Somogytúrra és festette a napfényt és a természet ragyogó színeit.

Szép női pasztel-portrékat festett. Senki nálánál nem látta, érezte és jobban megfesteni nem tudta a nő vonzóerejét. Ezek a művei mind örök-érvényűek. Vérbeli festő volt.

Megnyugvásunkra szolgálhat, hogy ha kezdetben nem értették is meg ujszerű művészetét, de élete második felében teljes elégtételt

kapott, ünnepelték és elismerték művészi nagyságát.

E század elején a magyar festészetre is határozottan pezsdítőleg hatott.

Meleg, vonzó egyénisége művészi életéhez hozzátartozott és emlékét míg élek, ápolni fogom.

Somogyi úr / 9.17. nov. 20.

Kunffy Lajos